

Huvudman

Örebro kommun
servicecenter@orebro.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Engelbrektskolan i Örebro kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Örebro kommun att senast **den 22 februari 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och åtgärder mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Örebro kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Örebro kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd – utredning av särskilt stöd

1. Se till att för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn se till att det startas en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 1 december 2022 till 9 februari 2023 och vilket datum en utredning startats för varje elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).

Särskilt stöd – beslut om åtgärdsprogram, anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp

2. Se till att samtliga åtgärdsprogram undertecknas av rektorn eller den person som delegerats ansvar för beslutanderätten vid tidpunkten för beslutet. Se vidare till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp. Huvudmannen ska i redovisningen inkomma med två avidentifierade beslut om anpassad studiegång och två avidentifierade beslut om särskild undervisningsgrupp som är fattade under hösten 2022 samt en sammanställning över hur många beslut som rektorn har fattat gällande anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp under perioden 1 december 2022 till 9 februari 2023. (3 kap. 9 § skollagen).
3. Se till att det i besluten om anpassad studiegång framgår de avvikelser som görs från den timplan, de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen samt motivering för sådana avvikelser. (3 kap. 12 § skollagen).

Särskilt stöd – studiehandledning på modersmålet

4. Se till att kartlägga vilka elever som har ett annat modersmål än svenska och vilka av dessa som är i behov av studiehandledning på modersmålet samt att eleverna i behov av studiehandledning på modersmålet får sådant stöd. Huvudmannen ska i samband med redovisning inkomma med en sammanställning över behovet av studiehandledning på modersmålet vid skolenheten. Sammanställningen ska visa vilka språk där det finns behov, hur många elever som har behovet i dessa språk samt hur behovet tillgodoses (5 kap. 4 § skolförordningen).

Arbetet mot kränkande behandling – anmälan av kränkande behandling

5. Se till att vid minst ett tillfälle före den 14 december 2022 klargöra skyldigheten för all skolpersonal att vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling gör en anmälan till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumenten ska ges till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 22 februari 2023 (2 kap. 34 § andra stycket, 6 kap. 10 § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar och anmälan för utredning av särskilt stöd, ordningsregler, disciplinära åtgärder samt arbetet med planen mot kränkande behandling.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån inkomna uppgifter till Skolinspektionen inlett en tillsyn av Engelbrektskolan i Örebro kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Engelbrektskolan följer gällande bestämmelser om områdena extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, elevassistenter, elevkoordinatorer och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 28-29 september 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolenhetens plan mot kränkande behandling, betygskataloger, ordningsregler, kränkningsanmälningar, rutiner för extra anpassningar och särskilt stöd, beslutade åtgärdsprogram, beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp samt det senaste dokumenterade kvalitetsarbetet. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Huvudmannen ska vidare se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen). En skolenhets rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas (2 kap 9 § skollagen). Rektorn beslutar även om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap 10 § skollagen). Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga bedömningar och åtgärder.

Föreläggande

Särskilt stöd – utredning av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elevhälsa, lärare och elevassistenter framgår att flera elever har anmälts för utredning av särskilt stöd men att det därefter inte har startats en utredning av sådant stöd. Lärarna uppger under intervju att när det inte startats en utredning av särskilt stöd så anmäler de eleverna på nytt när de anser att elevernas behov av särskilt stöd kvarstår men att det inte heller då startas någon sådan utredning. Detta framgår även av huvudmannens synpunkter på Skolinspektionens

protokoll genom att elevhälsan bekräftar lärarnas utsaga om att det inte alltid startats någon utredning även om lärarna anmält elever för utredning av särskilt stöd vid flera tillfällen. Elevhälsan uppger under intervju att elever som har inte har uppnått godkända betyg i enstaka ämnen inte utreds för särskilt stöd även om eleverna inte uppnått godkända betyg flera terminer i rad. Vidare uppger elevhälsan att om elever inte har godkända betyg i ämnen som inte påverkar elevernas behörighet att söka nationellt gymnasieprogram utreds eleverna inte heller för särskilt stöd.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns elever som inte har utretts för behov av särskilt stöd trots att ett sådant behov befaras föreligga. Om en elevs behov inte utreds alls eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven att helt eller i vart fall under en viss tid bli utan det särskilda stödet som eleven har rätt till. Utan en utredning är det också svårt för lärare och rektorn att veta att eventuella insatser som sätts in motsvarar elevens behov.

Särskilt stöd – beslut om åtgärdsprogram, anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I samband med tillsynen efterfrågade Skolinspektionen beslut om anpassad studiegång samt tillhörande åtgärdsprogram för elever i behov av sådant stöd. Av de granskade besluten framgår att det i merparten av besluten inte tydliggörs i vilka ämnen som elevernas ges undervisning i eller vilka ämnen som har anpassats bort. Exempelvis kan åtgärder i besluten endast vara formulerade som att elever ska ha anpassad studiegång "enligt schema", eller att "eleven kommer att vara i studiehörnan 12.00-14.00".

Av granskade åtgärdsprogram, beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp framgår att det i de flesta fall saknas underskrifter i beslutet. Vidare framgår av den granskade dokumentationen att det i flera fall är specialpedagogen som fattat beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp och att det är specialpedagogen som undertecknat beslutet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får rektorns beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (3 kap. 12 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att beslut om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan en fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165 s. 293 f).

Av förarbetena till skollagen framgår att åtgärdsprogrammet utgör ett beslut som ska dateras och undertecknas av beslutsfattaren i enlighet med reglerna i förvaltningslagen (1986:223). Det bör upprättas i en särskild handling och ska förvaras på ett betryggande sätt (prop. 2009/10:165, s. 665).

Av 31 § förvaltningslagen framgår bland annat att det för varje skriftligt beslut ska finnas en handling som visar vem eller vilka som har fattat beslutet.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att beslutet om anpassad studiegång inte är utformat i enlighet med författningarnas krav vad gäller omfattning och utformning av stödinsatsen. Tillsynen visar att det inte framgår i vilka ämnen och i vilken omfattning

som elever med beslut om anpassad studiegång ges undervisning i, för att så långt som möjligt få förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan.

Tillsynen visar också att det finns beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång som inte fattats av rektorn trots att beslutanderätten gällande sådana beslut inte får överlåtas från rektorn till någon annan.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det saknas underskrifter på flertalet granskade beslut avseende åtgärdsprogram, anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp.

Särskilt stöd - studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med rektorn och elevhälsan framgår att det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet på nepalesiska och mongoliska men som inte får sådant stöd. Av intervju med rektorn framgår att skolenheten beställer studiehandledning på modersmålet från den kommunala enheten för flerspråkighet och att huvudmannen saknar tillgång till studiehandledning på modersmålet i de två språken.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med studiehandledning på modersmålet. Tillsynen visar att det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet i nepalesiska och mongoliska men att dessa elever inte får sådant stöd. Studiehandledning på modersmålet är en rättighet för en elev som behöver det. För den enskilde eleven kan studiehandledning på modersmålet göra det möjligt för eleven att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen även om eleven inte klarar att följa undervisningen på svenska. Att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte erbjuds studiehandledning innebär därmed att alla elever inte ges samma möjligheter att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas.

Arbetet mot kränkande behandling – anmälan av kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med såväl rektorn, elevhälsan, lärare och övrig personal framgår att kränkningar inte alltid anmäls. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att kränkningar gällande grovt språkbruk inte alltid anmäls om det inträffar vid enstaka

tillfällen utan enbart vid upprepad förekomst av kränkande språkbruk. Lärarna uppger dock att de alltid anmäler kränkande behandling om det handlar om slagsmål eller att en elev själv berättar att hen upplever sig utsatt för kränkande behandling. Elevassistenter och elevkoordinatorer uppger under intervju att de inte alltid anmäler kränkningar utan att de gör en värdering av vad som ska anmälas.

Rättslig reglering

Av skollagen följer att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att personalen inte alltid anmäler till rektorn när de får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Tillsynen visar att det finns personal som inte anmäler enstaka kränkningar och att anmälan görs beroende på hur grov kränkningen är. Detta medför att alla kränkningar inte kommer till huvudmannens kännedom och att huvudmannen därmed inte kan ta sitt ansvar för att skyndsamt utreda och vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Örebro kommuns verksamhet vid Engelbrectsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och arbetet mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Örebro kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare framgår att de ger eleverna stöd i form av extra anpassningar och att extra anpassningar även diskuteras under veckovisa arbetslagsmöten. Vidare uppger lärarna att de tillsammans med specialpedagogen undersöker

vilka extra anpassningar som lärarna kan använda i undervisningen. Det är de undervisande lärarna som är ansvariga för att ge extra anpassningar men mentorerna har ett ansvar att se till att samtliga undervisande lärare får kännedom om aktuella extra anpassningar.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en lärare befarar att en elev inte kommer nå kunskapskraven ska eleven ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Engelbrektsskolan i Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan för utredning av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare och elevhälsa framgår att lärarna anmäler elever till specialpedagogen när extra anpassningar visat sig vara otillräckliga. Lärarna uppger exempelvis att elever anmäls för utredning av särskilt stöd under terminsvisa avstämningar samt under arbetslagsmöten.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Engelbrektsskolan i Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller anmälan om utredning för särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inför tillsynen bifogat skolenhetens ordningsregler. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att skolans ordningsregler tas upp på klassråd och elevråd. Eleverna får medverka i framtagandet genom att komma med synpunkter och det förekommer att ordningsreglerna har ändrats utifrån elevernas synpunkter. Lärarna uppger att de tar upp ordningsreglerna med eleverna varje terminsstart och att lärarna även går igenom ordningsreglerna under utvecklingssamtal. Av intervju med elever framgår att det är rektorn som fattar beslut om ordningsreglerna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Engelbrektsskolan i Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller ordningsregler. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med rektorn framgår att det finns elever som stör ordningen och som lärare därför ber lämna klassrummet. I korridoren finns elevkoordinatorer vars uppdrag är att samtala med de utvisade eleverna. Elevkoordinatorerna uppger att när en elev uppvisar ett ordningsstörande beteende talar de med eleven och vid behov även med vårdnadshavare samt elevens mentor. Av intervju med lärare framgår att de ska informera rektorn när en elev har stört ordningen eller har uppträtt olämpligt. Vidare uppger lärarna att rektorn utreder ordningsstörande beteende, vilka ofta sker tillsammans med elevkoordinatorerna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att i grundskolan får en lärare visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. (5 kap. 7 § skollagen).

Vidare framgår bland annat att om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 8 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Engelbrettsskolan i Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller arbetet med disciplinära åtgärder. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbetet med planen mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med rektorn framgår att uppföljning av planen mot kränkande behandling sker genom en utvärdering vid läsårsslut. Då arbetar personalen även fram vilka åtgärder som ska stå med i nästkommande års plan mot kränkande behandling. Av intervju med lärare framgår att de arbetade med planen mot kränkande behandling i samband med läsårets slut 2022 och att det är trygghetsteamet på skolan som sedan arbetar vidare med planen. Lärarna uppger vidare att eleverna är delaktiga genom att planen mot kränkande behandling diskuteras i elevrådet och genom att samtliga elever fyller i trivselenkäter. Representanter från elevhälsan uppger att de har följt upp hur föregående års mål i planen mot kränkande behandling har uppnåtts genom skriftliga frågor till personalen. Elevhälsan uppger vidare att de har följt upp trivselenkäten som eleverna har besvarat.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen).

Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad (2 § [2006:1083] förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Engelbrettsskolan i Örebro kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller arbetet med planen mot kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Alexander Aleryd

Beslutsfattare
Signerat av: Alexander Aleryd

X Helena Lanver

Föredragande
Signerat av: Helena Lanver